

Årsrapport 2017 för Enheten för medicinens historia, Medicinska Fakulteten, Lunds universitet

Enheten för medicinens historia har under året 2017 fortsatt sin verksamhet som en fristående enhet inom Institutionen för kliniska vetenskaper (IKVL) i Lund (prefekt Bo Baldetorp, sektion 5 med chef Karin Jirström). Enheten leds av undertecknad (på 20% tjänst) med sekreterarhjälp av Camilla Key (10%), lokaliserad till Jan Waldenströms gata 15, plan 5, Skånes Universitetssjukhus, Malmö. Vi har även ett kontor med bibliotek på BMC (D), Lund.

Enheten har under 2017 haft fyra aktiva doktorander: ST-läkare inom oftalmologi *Tomas Bro*, Eksjö (godkänd disputation den 1/12 2017), samt ST-läkare allmänmedicin *Jonatan Wistrand*, Lund (halvtid klar 2016), vilken tilldelats ST-ALF medel för sin forskning inom medicinshistoria. Vidare finns AT-läkare *Alexandra Nicolaidis*, sedan 2015 med f.n. AT-forskartjänst vid SUS i Lund (en publikation 2014). En ny doktorand sedan mars 2017 är *Åsa Wallin*, ST-läkare i allmänmedicin, som forskar kring Medicinsk humaniora. Hennes projekt har fokus på kvinnors reaktioner och upplevelser i samband med bröstcancer – från enkätmaterial till patografier. Tjänsten finansieras genom en donation till Med Fak av Birgit Rausing. Dessutom finns det fem seniora medarbetare vid enheten: *Herman Holm*, *Ulf Jakobsson*, *Anders Jeppsson*, *Janicke Andersson* och *Inga Nilsson*. En extern disputerad forskare med anknytning till enheten är *Nils Hansson*, akademiråd/forskare vid Heinrich-Heine Universität, Dusseldorf, Tyskland. Den sistnämnde har tilldelats Axel Hirschs pris (50.000 kr) vid Karolinska institutet under 2017.

Följande aktiviteter har genomförts under verksamhetsåret 2017:

- *Representantskap* (suppleant) i kommittén för utgivande av Svensk Medicinshistorisk tidskrift, Stockholm. Dessutom har undertecknad varit styrelsemedlem i Svenska Läkaresällskapet: sektionen för medicinens historia (suppl.) där Tomas Bro är ordinarie medlem. Peter M Nilsson har ingått i det vetenskapliga rådet för Bengt Lindskogs Stiftelse för utdelning av pris och stipendier i medicinens historia för förtjänstfulla uppsatser.
- Deltagande med föredrag *"Medicinshistoria – intressant för medicinstudenter"* vid introduktionskurs för T1 studenter den 6/2 (Jonatan Wistrand/Alexandra Nicolaidis).
- Föreläsning av Jonatan Wistrand med titeln *"Läkaren som patient"* på handledardag för allmänspecialister Börshuset Malmö 16 mars. Även Åsa Wallin föreläste, med titel: *"Lakekonstens poesi - ett sätt att reflektera"*.
- Ett föredrag den 14 juni av Jonatan Wistrand på Heinrich Heine-Universität i Dusseldorf under rubriken *"Doctors as patients"*.
- Jonatan Wistrand har föreläst om sin medicinshistoriska forskning för personal vid Brahehalsans vårdcentral i Löberöd.

- Deltagande med föreläsningar i kursen "*Medicinens idéhistoria*" (kurskod: ILHB30) vid LU som arrangerats av professor Monica Libell, Idé- och lärdomshistoria, Lund, på temat "*Läkaryrket och sjukhusen*" (Peter M Nilsson) 19/10.
- Genomförandet av ett symposium om den Medicinska fakultetens historia den 26 april 2017, i Jubileumsaulan, SUS, Malmö, som del av Lunds universitets 350 års jubileum (https://www.med.lu.se/nyheter/170405_medicinhistoria). Därefter har bidragen sammanställts i en bokutgåva (antologi), se nedan.
- Stöd till utgivandet av en bok om "*Äggets historia*" av professor emeritus Nils-Otto Sjöberg, med boksläpp den 3 juni 2017 på Akademiska föreningen i Lund.
- Genomförande av ett medicinhistoriskt seminarium den 6/12 på temat "*Medicinhistoriska aspekter på medicinens språk och dess uttolkare*" med deltagande av cirka 30 åhörare samt nio föreläsare – se bifogat program.
- Ett projekt har utvecklats vidare med fokus på provinsialläkarhistoria i Dalby-Veberöd distriktet öster om Lund under ledning av Peter M Nilsson samt i kontakt med Ulf Jakobsson, Centrum för Primärvårdsforskning, Malmö, och f.d. distriktsöverläkare Per-Olof Bitzén, Dalby. Den sistnämnde har varit redaktör för ett temanummer av Sydsvenska Medicinhistoriska Sällskapetets Årsbok 2017 om provinsialläkarsystem-primärvård med fokus på södra Sverige, samt med två bidrag av PM Nilsson och U Jakobsson.
- Ett utåtriktat seminarium har organiserats av Jonatan Wistrand och Anders Jeppsson under året. Seminariet hade titeln "*Liv bortom Jorden*" och arrangerades 20 april.
- En antologi har sammanställts efter symposiet "*Bridging the Baltic*", den 8-10 oktober 2014 i Lund, under ledning av redaktörerna Nils Hansson och Jonatan Wistrand samt med stöd av Enheten för medicinens historia. Ett internationellt förlag skall nu besluta om publicering efter kvalitetsgranskning av insända bidrag. Beslut väntas inom kort. Finansiering sker via externa donationer till symposiet.
- Jonatan Wistrand har under 2017 vid två tillfällen varit seminarieledare på BoF-kursen "*Medicin som Humaniora*" för läkarstudenter på termin 11. Seminariet hade titeln "*Läkaren som patient*". Åsa Wallin har föreläst om "*Mellan holism och specialism*" på samma kurs vid två tillfällen, den 23/3 samt 19/12. Herman Holm har medverkat med föredrag samt seminarium kring Hjalmar Söderberg och då framförallt romanen "*Doktor Glas*".
- Jonatan Wistrand har tillsammans med litteraturvetare Katarina Bernhardsson varit seminarieledare vid ett litteraturseminarium för studenter på termin 9 i Lund.
- Åsa Wallin har hållit en introduktionsföreläsning den 2 maj i Medicinsk humaniora för ST-läkare i allmänmedicin med titeln "*Det kliniska mötet - i litteraturen, konsten, filmen och musiken*". Åsa Wallin medverkade även vid ett donatorsevenemang vid LU

den 30 november där hon presenterade sitt forskningsprojekt under titeln "Bröstcancer - i kliniken, konsten och litteraturen".

Publikationer under 2017:

Artiklar

Bitzén PO, Nilsson PM. Dalbyprojektet – historik och betydelse. Sydsvenska medicinhistoriska sällskapets årsskrift 2017 (ny serie nr.1), sid. 129-171.

Björk I. Nedslag i Medicinska fakultetens historia. Radikaler, rasbiologer och diabetespionjärer. *LUM* 2017; nr. 5:32-33.

Bro T. Någotning för Finland? Den svenska fältsjukvården i Finlands vinterkrig 1939–1940. *Historisk Tidskrift för Finland* 2017;2:234–254.

Bro T. Livet främst? – Fältsjukvården i Kongo 1960–1964. *Kungliga Krigsvetenskapsakademins Handlingar och Tidskrift* 2017;3:123–137.

Bro T. Två svenska läkare på var sin sida om fronten. *Läkartidningen* 2017;114:197–800.

Bro T. Diakonissan som blev medicinare arbetade i tre världsdelar. *Läkartidningen* 2017;35-36:1414–1416.

Jakobsson U. *Distriktssköterskeyrkets framväxt och formalisering*. I Sydsvenska Medicinhistoriska Sällskapets Årsbok 2017 (ny serie nr. 1), sid. 173-194.

Nilsson PM, Jakobsson U. Provinsiälläkare i Skåne under 1800-talet. Svensk primärvård från dåtid och nutid. *Sydsvenska medicinhistoriska sällskapets årsskrift* 2017 (ny serie nr.1), sid. 93-101.

Wistrand J. When doctors are patients: a narrative study of help-seeking behaviour among addicted physicians. *Med Humanit.* 2017;43(1):19-23.

Böcker

Bro T. *Återställandets konst. Svenska frivilliga läkares erfarenheter av militärmedicin i utländska krig 1864-1964*. Avhandling. Lunds universitet. Lund, 2017 (ISBN: 978-91-7619-504-8).

Sjöberg N-O. *Sagan om ägget. En kulturhistoria*. (med finansieringsstöd från Enheten för medicinens historia). Historiska Media, Lund, 2017 (ISBN: 970-91-7545-535-8).

Wisstrand J, Hansson N, Nilsson PM (redaktörer). *Medicinska fakulteten – några historiska nedslag*. Antologi efter Medicinska Fakultetens jubileumssymposium 26 april 2017. Enheten för medicinens historia. Media-Tryck. Lund, 2017 (ISBN: 978-91-639-5059-9).

Föredrag vid medicinhistoriska kongresser/ motsvarande

Wisstrand J. Israel Holmgren. Nordisk Medicinhistorisk Kongress, Uppsala, juni 2017.

Lund den 15 december 2017

Peter Nilsson, professor

Chef för Enheten för Medicinens historia

Hemsida: http://www.med.lu.se/klinvetlund/medicinens_historia

Medarbetar-hemsida: <http://www.medicinhistoria.nu/>

Medicinhistoriskt seminarium 2017

”Medicinhistoriska aspekter på medicinens språk och dess uttolkare”

Tid: kl. 13.00-16.15, onsdag den 6 december 2017

Plats: Sal F-1, Blocket, Universitetssjukhuset, Lund. Kaffe serveras.

Tider inkluderar frågestund efter föredrag.

Inledning och välkomsthälsning (5 min)

Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Journalernas språk, historisk utveckling (25 min)

Inga Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Professionens röst och Den Andre (25 min)

Henrik Rahm, Språk och litteraturcentrum (SOL), Lund

Patografier som spegling av sjukdomserfarenheter (25 min)

Katarina Berhardsson, Språk och litteraturcentrum (SOL), Lund

När medicinens språk inte räcker till (25 min)

Carl-Magnus Stolt, privatpraktiker, Borås

Kaffe serveras (20 min)

Skriftlig, verbal och icke-verbal kommunikation inom medicinen (25 min)

Christer Petersson, allmänläkare, Växjö

Israel Holmgren – läkare, författare, patient (15 min)

Jonatan Wistrand, Enheten för medicinens historia, Lund

Poesi, läkare och sjukdom (10 min)

Åsa Wallin, doktorand, Enheten för medicinens historia, Lund

Poetiska uttryck för sjukdom och möte (10 min)

Lillemor Högerås, psykoterapeut, Rullerum, Valdemarsvik

Medicinska anekdoter, medicinsk humor (10 min)

Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Välkomna!

Peter M Nilsson, professor, chef

Enheten för medicinens historia

Lunds universitet, Tel. 040-33 24 15, 0704-50 34 56, e-mail: Peter.Nilsson@med.lu.se